

INGEZONDEN

*De inhoud van de stukken in deze rubriek is steeds
geheel voor rekening van de schrijvers* Red.

OVERPEINZINGEN BIJ EEN CRITISCHE COMMENTAAR

De „Excerpta odontologica” ontlene hun waarde aan de objectiviteit en de beknoptheid, waarmede in het buitenland verschenen artikelen worden samengevat. Zij zullen hiertoe inhoud, tendens en intentie van de originele publicaties zo zuiver mogelijk moeten weergeven. Hoewel een, zij het bescheiden, subjectivering van het onderwerp door de referent welhaast onvermijdelijk is, mag van hem worden verwacht, dat zijn reproductie een zo zuiver mogelijke, slechts gecomprimeerde projectie van het oorspronkelijk artikel zal zijn.

Voor de lezer is de situatie een andere. Wanneer het hem om enigerlei reden niet mogelijk is de buitenlandse literatuur regelmatig te volgen, zal hij uit de veelheid van de in de secties der Excerpta gerapporteerde artikelen, een keuze kunnen doen. Hierbij zullen aard en richting van zijn wetenschappelijke belangstelling leidraad blijken. Zijn verwachtingen, door een excerpt gewekt, zullen in het algemeen alleen dan bevestigd worden, wanneer bij het lezen van de oorspronkelijke publicatie blijkt, dat deze objectief was weergegeven. Alleen al om deze reden dient de referent in het bijzonder de mèlering van de bedoelingen van de schrijver met zijn eigen opvattingen te vermijden.

Of het gewenst is, dat een, van het weergegeven artikel goed te onderscheiden critiek bij het excerpt wordt opgenomen is een afzonderlijke, hoewel nauw aan de vorige aangelegenheid verwante, vraag. Afhankelijk van persoonlijke aanleg en smaak van zowel referent als lezer, zullen de hierop gegeven antwoorden verschillend uitvallen. Ondanks hun verscheidenheid kunnen deze opinies echter algemeen aanvaardbaar zijn. Wordt de mening van de referent aan het verslag tòègevoegd, dan zal er nauwlettend voor moeten worden zorggedragen, dat in de eerste plaats de inhoud van de originele publicatie onbevooroordeeld en in ondubbelzinnige bewoordingen wordt gereproduceerd. Eens te meer geldt dan de premisse, dat de opvattingen van de auteur in letter en geest juist worden gerapporteerd. De beoordeling van de referent kan desgewenst behalve op wetenschappelijke gronden op een morele basis berusten. Voor de referent, die zo zijn taak opvat, geldt — gelijk voor iedere criticus — dat hij zich bewust is van zijn verantwoordelijkheid tegenover auteur en lezer. Dat verdere kennis van zaken een essentiële voorwaarde is, behoeft nauwelijks betoog.

Het is gewenst dit te overdenken naar aanleiding van een excerpt, dan onder sectie V, no. 147, in de vorige jaargang van het Tijdschrift voor Tandheelkunde werd afgedrukt. Een van de vele schriften van de hand van H ä u p l over de weefselmutaties onder invloed van orthodontische behandelingen (Zahnärztliche Welt, jaargang 1954, no. 9, pag. 226) heeft de aandacht van de referent. De Duitse hoogleraar onderwerpt in zijn verhandeling de publicaties van K a r e R e i t a n aan een critische analyse. De schrijver, die, waar onraad dreigt voor de functionele therapie op de bres staat, bestrijdt daarin de waarde van de door R e i t a n bij diens weefselonderzoekingen verkregen resultaten.

Hoewel de schermutselingen op histologisch gebied, die reeds enige jaren voortduren en die vooreerst nog wel niet tot een unanieme opvatting zullen leiden, veel aandacht verdienen, zijn ze hier niet van wezenlijk belang. Uiteenweidingen over de onderzoeken van Häupl, Reitan en vele anderen dienen, evenals de verdiensten van de verschillende experimenten, op deze plaats dan ook buiten beschouwing te blijven.

Van groter importantie is de redactie van het verslag van Häupl's artikel. Hoewel het zeker juist is, dat Häupl een verzwakking en op sommige plaatsen van zijn geschrift zelfs een ontkenning van de waarde van Reitan's onderzoeken beoogt, wordt het in zes regels vervatte rapport van zijn artikel door een wel zeer negatieve stemming beheerst. Dit is niet geheel rechtvaardig tegenover Reitan, die een andere honorering voor zijn toegewijde experimenten verdient en weinig elegant tegenover Häupl, wiens mening op zich zelf duidelijk genoeg is. Wellicht is echter ook hier nog sprake van een toch aanvaardbare „bescheiden subjectivering” van het onderwerp, zoals die in de aanvang van dit betoog werd aangeduid.

Na zijn beschrijving van Häupl's publicatie gaat de referent echter een stap verder en keurt de experimenten van Reitan op ethische gronden af. Sprekend over de door Reitan bij twaalfjarige kinderen toegepaste methoden van onderzoek, besluit hij zijn commentaar als volgt:

„zij doen in feite herinneringen aan Bergen-Belsen opkomen. Toch woont de onderzoeker niet daar, doch in Oslo!”

Voor een ieder, die de publicaties van Reitan heeft bestudeerd en/of de uiterst verzorgde voordracht van de Noor tijdens de laatst gehouden vergadering van de Nederlandse Vereniging voor Orthodontische Studie heeft gehoord, zal het duidelijk zijn, dat de referent of van Reitan's mededelingen niet nauwkeurig heeft kennis genomen of zich geen duidelijke voorstelling heeft kunnen maken van de door Reitan gevolgde methoden van onderzoek. Hoe het zij, het is te betreuren, dat deze onderzoeken zo smadelijk van de hand worden gewezen. Reeds tijdens de zoëven genoemde vergadering memoreerde een der aanwezigen de misleidende voorlichting, die door de referent van Häupl's artikel is gegeven.

Ook op deze plaats mag een reactie op het excerpt niet achterwege blijven. Het zou in een algemene miskennis, althans onderwaardering, van de nu zesjarige „Excerpta odontologica” kunnen resulteren, wanneer een rectificatie hier niet werd opgenomen.

J. Weil, Groningen

Dr. J. R. Jansma te Hilversum, die wij het bovenstaande ter kennisneming zonden, schrijft ons:

Alleen wanneer mij duidelijk blijkt, dat mijn zienswijze, dat Reitan bij jonge mensen de praemolaren + alveolen ter wille van zijn onderzoek verwijderde, onjuist is, ben ik bereid de bewuste zinsnede in te trekken. Weil heeft mij ten deze niet overtuigd. (Zie over proefnemingen op mensen Medisch Contact 1955 pag. 179).